

Un lloc per combatre el temps

PONÇ PUIGDEVALL

Així com hi ha relats on se segueixen les peripècies de qualsevol objecte a través del temps i de l'espai per caracteritzar el temperament dels propietaris diversos que disposa l'atzar, a *Una casa per compondre* es juga a invertir el sistema i s'expliquen els diferents avatars d'una dona indecisa a punt de ser posseïda, es diria, per una casa. Núria Perpinyà (Lleida, 1961) narra l'itinerari d'Olivia Kesler, compositora i pianista, a la recerca d'un lloc òptim on instal·lar-se tant per fer l'obra artística que sempre ha somiat com per reconstruir la seva vida privada: no pot ser gens casual, en aquest sentit, que la cita que obre la novel·la pertanyi a Thomas Bernhard, un autor que va saber convertir el temps dels preparatius, la cacera del moment propici, l'aïllament en un espai idoni per estimular l'efervescència de la creació, en el tema de la seva narrativa. *Una casa per compondre* es podria resumir, doncs, com el

Una casa per compondre

Núria Perpinyà

Empúries

Barcelona, 2001

474 pàgines

viatge enmig de la ciutat que emprèn la protagonista, condicionada per les ofertes promogudes per les immobiliàries, amb la intenció de fundar una nova pàtria moral. Però la trama, relativament senzilla de formular, es transforma pàgina rere pàgina en un cúmul d'experiències i intencions que bandegen qualsevol concessió a la simplicitat. Hi ha, en primer lloc, una qüestió relativa al gènere literari on s'ha d'adscriure el text, com si l'objectiu de Núria Perpinyà fos esborrar la frontera existent entre el conte o la novel·la o, més ben dit, com si volgués crear una estructura que permetés observar el llibre com una col·lecció de contes i alhora com una novel·la: cada capítol es correspon amb la inspecció d'un possible habitatge, i pot ser vist com una conte. Però conte rere conte, etapa rere etapa, i amb el fil dels neguits i els pensaments de la protagonista a la manera d'unitat rectora, es va armant amb solidesa l'esquelet d'una novel·la. Més enllà de la pràctica formal, els dos eixos temàtics que fixen el desenrotllament de la novel·la se centren en un desplegament prodigiós dels rituals i

l'ús simbòlic de l'arquitectura i en una erudita informació al voltant de la musicologia: l'art musical i l'art arquitectònic serveixen a Núria Perpinyà per bastir un dispositiu teòric que s'alça com a metàfora d'un altre art, l'art de viure. Al cap i a la fi, ja ho deia Lezama Lima, un escriptor d'arabescos verbals i palimpsestos que no seria estrany que figurés entre els més estimats per l'autora: "Tener una casa es tener un estilo para combatir el tiempo".

Una casa per compondre no satisfarà els lectors que s'encanten amb la lleugeresa i que consideren el ritme ràpid d'una narració com una virtut digne d'aplaudiment. Núria Perpinyà es recrea en la voluntat de desequilibrar la relació existent entre la força de la trama i l'eufòria verbal, entre la vitalitat de l'argument i la necessària seducció que han d'irradiar les paraules: la conseqüència és una escriptura al marge de la tendència *realista* de la novel·lística actual, una proposta que recorda experiments literaris dels anys seixanta tan admirables com el de Julio Cortázar i *62, modelo para armar*: *Una casa per compondre* no vol mantenir-se

fidel a les convencions narratives i, en lloc de convidar a un passeig innocu pel camp de les anècdotes, proposa una exploració rigorosa dins la selva espessa del llenguatge, el plaer de submergir-se sense cap mapa entre les sinuositats i les expansions del territori abismal de verbàlia: el treball de l'enginy, els jocs de paraules, les frases memorables que conviden a la lectura, la voluntat d'enlluernar i convèncer amb la invenció d'un món construït a través del poder purament lingüístic, fan que el lector escolti el so inconfusible d'un autèntic afany literari. El resultat és un llibre apassionant, que exigeix temps, valor i paciència, que no s'ha de llegir en cap lloc de pas, i que aconseguix que l'aspresa dels moviments interns i els canvis sobtats de sentit, les derrapades que impulsen al lector cap a la cuneta, es contemplin com una estratègia més de les lleis intransferibles del relat escrit per Núria Perpinyà. Potser hi haurà qui senti una espècie de recança i especuli sobre el rostre que hauria tingut *Una casa per compondre* si l'autora, en lloc de decantar-se pel risc, per jugar a narrar i perseguir la perplexitat i la fatiga del lector, s'hagués decantat per establir una organització més ortodoxa de la matèria argumental, però sempre són preferibles els entrebancs d'un bon error que no pas l'avarícia estètica dels covards i els pusil·lànimes.